

***Archivaria: The Journal of the Association of Canadian Archivists,*
br. 95 i 96 (2023).**

U proljeće 2023. objavljen je 95. broj časopisa *Archivaria*. Broj se sastoji od triju članaka (*Articles*), jedne studije dokumenata (*Studies in Documents*), rada nagrađenoga nagradom Gordon Dodds Prize te recenzijama triju knjiga i jedne izložbe, a završava pregledom sadržaja 50. sveska časopisa *Archives*.

Prvi članak autorica Cheryl Regehr, Kaitlyn Regehr, Arije Birze i Wendy Duff naslova *Troubling Records: Managing and Conserving Mediated Artifacts of Violent Crime* ("Zabrinjavajući zapisi: Upravljanje i očuvanje posrednih artefakata nasilnoga zločina") bavi se problematikom arhiviranja videozapisa o počinjenim nasilnim zločinima. Takva vrsta videozapisa osjetljive je tematike i sadržava snimke seksualnoga zlostavljanja, mučenja i ubijanja, a njihovo učestalo prikazivanje iznova oštećuje žrtve čija je patnja u njima ovjekovječena. Problematika je vidljiva i u sukobu načela otvorenoga sudskoga postupka i prava na privatnost i dostojanstvo žrtve. Članak prikazuje tu problematiku na temelju studije slučaja serijskih ubojica Paula Bernarda i Karle Homolka, koji su snimali videozapise svojih zločina. Istraživanje je provedeno u obliku intervjua s osobama koje su sudjelovale na slučaju. Autorice identificiraju pet elemenata za primjenu pristupa usmjerenoga na žrtve koji se temelje na Caswellinim načelima. Autorice smatraju da arhivisti trebaju zaštititi sustavno ugnjetavanje tako što će prema željama žrtava ukloniti zapise o zločinima počinjenima nad njima, čak i ako to znači uništiti dokumente.

Drugi članak naslova *The genre of love-me binders: US military veterans documenting their service* ("Žanr love-me binders: Američki vojni veterani dokumentiraju svoju službu") autora Allana A. Martella, Edwarda Benoita III. i Gillian A. Brownlee bavi se temom dokumentiranja vojne službe američkih vojnih veterana. Rad započinje objašnjenjem korištenih paradigmi i pristupa na kojima se temelji istraživanje, kao i pregled povijesti upravljanja dokumentarnim gradivom u američkim vojnim institucijama. Autori su proveli istraživanje temeljeno na retoričkim studijama žanra u kojem su, uz pomoć fokus grupa koje su se sastojale od veterana i aktivnoga vojnoga osoblja, istražili kako vojne osobe dokumentiraju svoju službu te ulogu njihovih zapisa i dokumentacijskih običaja. Istraživanje je pokazalo da je najpopularniji oblik dokumentiranja *love-me binders*. Ispitanici su naveli tri potencijalne uporabe dokumenata, a to su za osiguravanje unaprjeđenja tijekom službe, za ostvarivanje prava i kao nasljeđe za voljene. Autori zaključuju da je još potrebno poraditi na boljim prilikama i potpori veteranima u stvaranju i upravljanju vlastitim zapisima, te da je potrebno istražiti stvaranje i upravljanje vojnim dokumentarnim gradivom i načine ne koje ono utječe na živote osoba koje ga stvaraju.

Autorica Annaëlle Winand u članku *What's in between?: The unarchived and unarchivable space of found-footage cinema* ("Što je između?: Prostor umjetnosti

pronađenih snimaka koji nije arhiviran i koji nije moguće arhivirati”) govori o filmskom podžanru “pronađena snimka”, žanrovskom shvaćanju arhivskih snimaka i arhiva te što arhivi i arhivisti mogu naučiti od njih. Članak započinje analizom razlika u shvaćanju pojma arhiva u arhivskoj struci i u umjetnosti. Fokus je stavljen na istraživanje toga međuprostora u shvaćanju pojma arhiva i poteškoća koje nastaju u razlikama između te dvije dimenzije shvaćanja. Defini-rane su tri kategorije koje demonstriraju tu problematiku: odsutno (ono čega nema u arhivu), zabranjeno (ono što ne može biti arhivirano) i nevidljivo (ono što je prisutno u arhivima, ali ne može biti vidljivo). Na temelju opisanih koncepta i prikaza drugačijega pogleda na arhiv i arhivske prakse vidljiv je novi pogled na arhivske procese koji na vidjelo dovode ono što je prije bilo nedokučivo i nekoncepirano te osvješćuje arhiviste za nove perspektive o kojima prethodno nisu razmišljali.

U rubrici *Studies in Documents* predstavljen je članak *Transferred, preserved, and destroyed: The Dominion Lands Branch's Manitoba files* (“Premješteno, očuvano i uništeno: Gradivo Dominion Lands Branch Manitoba”) autora Ryana Eyforda. Članak proučava dokumente provincije Manitoba čiji je stvaratelj Federalni odjel unutarnjih poslova Dominion Lands Branch. Tijekom Drugoga svjetskoga rata činjen je pritisak na službenike zadužene za brigu o dosjeima da se oni unište kako bi bio oslobođen prostor za pohranu gradiva. Zaposlenici su odlučili zaštititi dokumente od neplanskoga uništenja jer su smatrani važnima za proučavanje kanadske kolonijalne povijesti, pa su kao kompromis umjesto uništenja dokumente premjestili u različite pokrajine i arhive. Dio je zapisa 1950-ih godina mikrofilmiran i zatim uništen. Fragmentiranost toga fonda predstavlja mnoge izazove za istraživanje i očuvanje zapisa. Očuvani mikrofilmovi nisu u dobrom stanju, loše su čitljivosti i pristup im je otežan. Mnogi od zapisa još su uvijek u statusu ograničenoga pristupa, iako je rok za to istekao. Ti faktori bitno utječu na neostvareni istraživački potencijal dokumenata za proučavanje kolonijalizma u Kanadi.

Sljedeći članak, objavljen u rubrici *Gordon Dodds Prize*, naslovljen je “*I'd rather have something than nothing*”: *Presence and absence in the records of transracial, transnational adoptees* (“Radije bih imao nešto nego ništa: Prisutnost i odsutnost u dokumentaciji transrasnih i transnacionalnih posvojenih osoba”) autorice Mye Ballin. Članak se temelji na polustrukturiranim intervjuima koji preispituju veze između transrasnih i transnacionalnih iskustava posvojenih osoba iz arhivističke perspektive. Važan koncept je arhivski imaginarij (engl. *archival imaginary*) koji se bavi dokumentima koji ne postoje, tzv. zamišljenim dokumentima, ali koji sadržava mogućnosti za uspostavu dokaza, perspektiva i pravde koje ostaju nedostižne. Nedostatak arhivskih dokumenata može biti poruka sama po sebi, pa mnoge posvojene osobe stječu dojam da nikog nije bilo briga za njih jer su dokumenti o njihovu odrastanju malobrojni. Posvojene osobe također izražavaju skepticizam za sposobnost arhivskih institucija da im pruže informacije koje će im pomoći u formiranju vlastitoga identiteta. Autorica je istražila kako se posvojene

osobe osjećaju u vezi s vlastitim identitetom i načinom kako je on odražen u zapisima u obliku intervjua i priča o vlastitim iskustvima s pretraživanjem dokumenata. Dokumenti i imaginarni dokumenti igraju važnu ulogu u pričama posvojenih osoba te ukazuju na važnu dužnost arhivista da podučavaju stvaratelje o savjesnom stvaranju dokumenata i da osiguravaju dobre običaje pristupa dokumentima.

U ovom broju časopisa nalazimo recenzije triju knjiga: *Law's Documents: Authority, Materiality, Aesthetics* ("Zakonski dokumenti: Autoritet, materijalnost, estetika") autorica Katherine Biber, Trish Luker i Priye Vaughan (recenziju napisala Heather MacNeil), *History in the Age of Abundance?: How the Web Is Transforming Historical Research* ("Povijest u doba obilja?: Kako Internet mijenja povijesno istraživanje") autora Iana Milligana (recenziju napisao Amir Lavie) i *The Future of Digital Data, Heritage and Curation in a More-than-Human World* ("Budućnost digitalnih podataka, nasljeđa i kuriranja u više nego ljudskom svijetu") autorice Fione R. Cameron (recenziju napisala Beth Richert). Sadržava također recenziju izložbe *General Idea* (ime kanadske umjetničke skupine) koju je napisao Matthew Lawrence.

Broj 96 časopisa *Archivaria* objavljen je za jesen/zimu 2023. godine. Sastoji od triju radova objavljenih u rubrici *Articles*, po jednoga u rubrikama *Studies in Documents* i *Notes and Communication* te nekoliko recenzija (jedne knjige i četiriju izložbi).

Prvi članak naslova *Family archives, fateful options* ("Obiteljski arhivi, sudbonosne opcije") rad je autora Michaela Piggotta. Članak opisuje iskustva i rad umirovljenoga arhivista na obiteljskim dokumentima, njegovu odnosu s obitelji i njegovu obiteljsku povijest. Autor raspravlja o emocionalnom iskustvu rada na dokumentima, arhivskoj teoriji te biografijama i autobiografijama. Razmišljanja su strukturirana oko tri odluke povezane s dokumentima: uništiti ih, deprivatizirati (donirati specijaliziranoj ustanovi) ili upravljati njima unutar obiteljske zajednice. Članak završava razmišljanjem o tom što je zapravo obitelj.

Tacit narratives in the manuscript collections of Matthew Parker and Robert Cotton ("Prešutni narativi u zbirka rukopisa Matthewa Parkera i Roberta Cottona") autorice Heather MacNeil bavi se poviješću ranonovovjekovnih arhiva i konceptom prešutnih narativa moći i znanja koji je bio vrlo prisutan u knjižnicama u razdoblju nakon protestantske reformacije. Ti su se narativi koristili kao "polemičko oružje" za kontrolu povijesnih narativa o reformaciji. Fokus rada je na knjižnicama koje su sagradili antikvari Matthew Parker i Robert Cotton u 16. i 17. stoljeću, a koje nude primjere različitih prešutnih narativa u odabiru, očuvanju i korištenju rukopisnih zbirki. Parker i Cotton svoje su zbirke stvarali s ciljem izgradnje nacionalnoga identiteta temeljenoga na protestantizmu, a prikupljali su materijale koji su isključivo prikazivali anglosaksonsko podrijetlo Engleske crkve i začetke engleskoga nacionalnog identiteta. Rad ilustrira način na koji povjesničari doprinose društvenoj povijesti arhiva koja se temelji na arhiviranju

kao društvenom i kulturnom običaju koji ugrađuje nove slojeve značenja svojim djelovanjem i radom.

Autorica Julia Gilmore napisala je članak *Be kind rewind: Navigating issues of access and practising an ethics of care for magnetic media from vulnerable communities* ("Ljubazno premotaj unatrag: Snalaženje s problemima pristupa i prakticanje etike skrbi za magnetske medije iz ranjivih zajednica") koji govori o magnetskim medijima marginalnih zajednica i rizicima koji im prijete. Iako je očuvanje magnetskih medija problem kojemu arhivisti pridaju mnogo pažnje, postoje mnoga etička pitanja koja se tiču magnetskih medija marginalnih zajednica kojima nije pridano dovoljno pozornosti. Etička pitanja koja autorica postavlja tiču se pitanja privatnosti, izloženosti, očuvanja i dekontekstualizacije. Digitalizacija i osiguravanje mrežnoga pristupa gradivu koje čine temelj suvremenoga neoliberalnoga pristupa prema otvorenim arhivima također predstavljaju mnoge rizike za ranjive zajednice. Autorica objašnjava problematiku očuvanja magnetskih medija marginalnih zajednica, problematiku pristupa i uporabe, te predstavlja projekt *VHS Archives Project* kao primjer modela temeljenoga na pristupu feminističke etike koji za svrhu ima brigu o magnetskim medijima ranjivih zajednica.

U rubrici *Studies in Documents* objavljen je rad *Probing a Dark Decade: Recordkeeping in the Indian Affairs Branch, 1937-1947* ("Istraživanje Mračnoga desetljeća: Upravljanje zapisima u Indian Affairs Branch, 1937.-1947.") autora Billa Russella. Članak predstavlja administrativne načine upravljanja zapisima u agenciji Indian Affairs Branch (IAB) nakon Drugoga svjetskoga rata i govori o izazovima s kojima se je susrelo osoblje IAB-a. Istraživanje o načinima upravljanja gradivom u IAB-u temelji se na gradivu koje sadržava mjesečna izvješća o provedenim aktivnostima povezanim s upravljanjem zapisima, što do sada nije bilo dovoljno istraženo jer gradivo nije bilo pravilno opisano, pa je njegova vrijednost previđena.

U rubrici *Notes and Communication* predstavljen je rad *CCPERB Perturbed: Fair market value in the Canadian Cultural Property Export Review Board's 2020 Guide for Monetary Appraisals* ("CCPERB uznemiren: Poštena tržišna vrijednost u Vodiču za novčane procjene Kanadskoga odbora za reviziju izvoza kulturnih dobara za 2020. godinu") autorice Loryl MacDonald. Govori o problemu s kojim se arhivi susreću pri nabavi kulturnih dobara zbog vodiča CCPERB iz 2020. godine. Objašnjava loše posljedice toga vodiča na očuvanje arhivskih fondova. Vodič određuje da se cijena arhivskoga gradiva treba temeljiti na poštenoj tržišnoj vrijednosti, a autorica objašnjava problematiku i poteškoće pri određivanju takve cijene za arhivsko gradivo, kao i vjerojatne loše posljedice toga vodiča.

Broj završava recenzijama knjiga i izložbi. Recenziju knjige *Record-Making and Record-Keeping in Early Societies* ("Izrada i upravljanje zapisima u ranim društvima") autora Geoffreya Yea napisala je Nicole Kapphahn. Recenziju izložbe *Archives de Quarantaine* ("Arhiv karantene") na francuskom jeziku napisala je

Yusra Riahi. Izložbu *Apparition Room* ("Soba ukazanja") recenzirala je Emma Metcalfe Hurst, izložbu *Evergon: Theatres of the Intimate* ("Evergon: Kazališta intimnoga") Marie-Lise Drapeau-Bisson, a izložbu *Woven In: Indigenous Women's Activism and Media* ("Utcano: Aktivizam domorodačkih žena i mediji") Genevieve Weber.

Antonija Topić

***Archives and Records: The Journal of the Archives and Records Association* 44, br. 1, 2 i 3 (2023).**

Svezak 44 britanskoga časopisa *Archives and Records* objavljen je tijekom 2023. godine u 3 broja (proljeće, ljeto i zima).

Prvi broj časopisa iz 2023. godine, specijalno izdanje naziva *New Professional and Student Research*, sadržava uvodnik gostujućih urednika Ashleigh Hawkins, Erin Lee i Jamesa Lowryja, sedam članaka i pet prikaza.

Ashleigh Hawkins, Erin Lee i James Lowry uvodnim riječima raspravljaju o problematici podučavanja i obučavanja novoga kadra unutar arhivistike kao znanosti. Kako bi pokazali da nije sve crno, uvodnik daje kratak pregled najnovijih istraživanja novih i mladih studenata i znanstvenika te postavlja časopis *Archives and Records* kao mjesto u kojem i mladi znanstvenici mogu pronaći mjesto i poticaj za daljnja istraživanja i izgradnju novih ideja unutar profesionalnoga okruženja arhivistike.

Proljetno izdanje počinje člankom *Establishing special collections literacy for undergraduate students: an investigation into benefits and barriers of access* autorice Joanne Baines. Rad analizira kako primjena ACRL-RBMS-SAA (Association for College and Research Libraries Rare Books and Manuscript Section and the Society of American Archivists) Smjernica za pismenost u radu s primarnim izvorima iz 2018. godine može pomoći u razumijevanju ključnih vještina koje studenti preddiplomskih studija stječu koristeći specijalne zbirke, ali i razumijevanju prepreka u stjecanju tih vještina tijekom studija, dajući pregled trenutačnoga stanja u sektoru obrazovanja povezanoga sa specijalnim zbirkama na britanskim sveučilištima. Kontekstualizacijom rezultata kroz znanstvene izvore SAD-a i Velike Britanije, u radu je pokazano da bi se pismenost u radu sa specijalnim zbirkama mogla ugraditi u kurikule interdisciplinarnih preddiplomskih studija, što bi dovelo do boljega financiranja obrazovnih programa povezanih sa specijalnim zbirkama.

Gabrielle Bex u članku *The ghosts of old readers: social media, representation and gender in the information sector* istražuje uporabu društvenih medija u